

تبیین مفاهیم کالبدی و اجتماعی شهر اسلامی و شهر پایدار (نمونه

مطالعاتی: پارک شهر رشت)

امیر جباری ترکمانی

دانشجوی برنامه ریزی شهری دانشگاه علم و صنعت ایران، Jabbari_a@arch.iust.ac.ir

چکیده

مقاله حاضر به دنبال بررسی شاخص ها کالبدی و اجتماعی پایداری و اسلامی محله پارک شهر رشت می باشد. از این رو ابتدا با تعریف شهر از جهات مختلف و استخراج شاخص و معیار های کالبدی و اجتماعی از مبانی نظری، سعی شده تا به یک جمع بندی رسیده و شاخص های مورد نظر را از بعد اجتماعی با توزیع پرسشنامه در محدوده مورد مطالعه و پیاده سازی خروجی های آن در نقشه ها و معیار های کالبدی را با بررسی نقشه های کالبدی محدوده تحلیل شده است و در نهایت با روی هم گذاری نقشه ها به یک جمع بندی مشخص رسیده است. به منظور پر کردن پرسشنامه با توجه به جمعیت ۸۲۰۲ نفری محدوده مورد مطالعه و فرمول کوکران، ۳۶۷ تا پرسشنامه تهیه و در محدوده مورد مطالعه توزیع شده است تا شاخص ها تا حد امکان در محدوده مورد مطالعه بررسی شوند. در نهایت با بررسی ها به عمل آمده، محدوده هایی از بافت مورد مطالعه که دارای بافت ارگانیک هستند و کاربری های سازگاری در مقیاس خودشان دارند، میزان بیشتری از شاخص های گردآوری شده را دارا می باشند.

واژه‌های کلیدی: پایداری، اسلامی، کالبدی، اجتماعی

مقدمه

شهر نه تنها یک موجودیت فیزیکی است بلکه می توان آن را نماد یک امر حادث شده اجتماعی دانست. از طرف دیگر به عقیده برخی دانشمندان شکل بیرونی و نمای شهر را می توان بازتابی از هنجار های همان عصر و مقتضیات عقیدتی آن به شمار آورد. دین مبین اسلام نیز به عنوان دینی جهان شمول و کامل که به تمامی نیاز های مادی و معنوی انسان پاسخگوست از همان ابتدای پیدایش با مقوله شهر و شهرنشینی ارتباط نزدیک داشته است. تا جایی که جایگاه و اهمیت شهر در قرآن کریم به عنوان اصیل ترین و جامع ترین منبع معارف اسلامی بار ها مورد تأکید قرار گرفته است.

هدف از این نوشتار کنکاش درتشابهات میان اصول شهر اسلامی و مفاهیم توسعه ی پایدار و ارزیابی میزان موفقیت هر یک در بستر زمان می باشد، همچنین ارائه ی اصول و راهکار هایی برای تحقق یک شهر اسلامی پایدار در عصر حاضر نیز مورد توجه این پژوهش می باشد.

بیان مسئله

شهر محل سکونت جمعی انسان ها می باشد، از این رو کیفیت و شرایط زیست در این سکونت گاه ها بسیار مهم است. انسان ها هر یک گرایش ها و تمایلات دینی دارند. یکی از این گرایشات، دین مبین اسلام می باشد که در سرتاسر دنیا فراگیر شده است و بر تمام بخش های زندگی اصولی را معرفی کرده است از جمله شهر.همچنین کشور ایران کشوری اسلامی است و زندگی مردم و قوانین کشور بر اساس دین اسلام می باشد. از طرفی منابع مورد اختیار انسان محدودیت هایی را دارا می باشند و به دلیل مدیریت این محدودیت ها، رویکرد توسعه پایدار مطرح شده است که به دنبال تأمین نیاز های انسان های امروزی می باشد بدون این که به منابع نسل های آتی لطمه ای وارد شود. در پژوهش حاضر تلاش می شود تا با روش تحلیلی-توصیفی به بررسی شاخصه های شهر اسلامی و شهر پایدار پرداخته شود و میزان تشابهات معیار های حاکم این دو اصل بر شهر ها به دست آید.